

ቀርኒ-አፍሪቃ፡ ድሕሪ 30 ዓመት ናበይ?

ዝሒል ኩናትን ስምብራታቱን ከም ድሕረ-ባይታ አቐሚጥካ፡ አብቂዑ ካብ ዝተባህለሉ ሰዓት፡ አብዘን አስታት 30 ዓመታት፡ ንቐርኒ-አፍሪቃ ተኸሲቱ ዝነበረ ዓቢ ትስፉው ዕድላት ዘይሃስስ ዝኸሪታትዮ። ነቲ ዕድላት ናብ ዘላቂ ርግኣትን ልምዓትን ንምድራኽ፡ ሃገራትን ህዝቢታትን ቀርኒ-አፍሪቃ አበጊሶሞ ዝነበሩ፡ ሓባራዊ ናይ ምምልላኽን ምትሕግጋዝን (complementarity/cooperation) ጉዕዞ ዝኸሪታት'ውን፡ ህያው'ዮ። ሕጂ ድሕሪ 30 ዓመታት ግን፡ ብኣንጻር'ቲ ባህሪን ተበግሶታትን፡ ቀርኒ-አፍሪቃ ዝርከቦ/ዘለወሉ ህሉው ኩነታት/ ቅልውላዎት፡ ካብ ዝተሓሳስብ ንላዕሊ'ዮ። . . . ስለምንታይ? ሸቶታት ርግኣትን ልምዓትን፡ ምስ ግዜ ዝውንዘፍን ዝበሊን ስለዘይኩኑ፡ መጻኢ ጉዕዞ ከኣ፡ ወጻኢ ካብ ስምዒታዊ ጸቢብ ንባብ ሳዕቤናት፡ ንጠንቂታት ናይቲ ህሉው፡ ብወድዓውነት መርሚሩ ርእየት ከነጽር ስለዝግባእ፡ ናይ 3 ዓሱራት (decades) መዛግብቲ ምግንጻል እዋናዊ እዮ። ናይቲ ምዕባሊታት ተዋሳኒቲ፡ ዓለማዊ-ያንን ዞባዊ-ያንን ዘቤታው-ያንን ጸለውቲ ባእታታት ዝገበሩዎ አበርክቶ፡ ከከም ሚዛኑ ምርኣይ ከኣ ግድን'ዮ። ምስ ምክታም ዝሒል ኩናት፡ ወሰንቲ ቀጻላታት ሓይሊታት አመሪካ፡ ብስነ-ሓሳብ ዓብላሊ ስስዕ ተደሪኹም (ወይ ተሃንጥዮም)፡ እንኮ ቀጽራዊ ዓለም ከነንግስ ኢና ኢሎም ስለዝአመኑ፡ ወይ ስለዝመሰሎም፡ ንዓለም አብ ናይ ጽልዋ ከባቢታት / ዞባታት (spheres of influence) ገዛዚያም፡ ብመልሕቓት (anchors) ዝበሉዎም ወከልቲ ከመሓድሩ፡ ዝተኸተሉዎ ዝምቡዕ ፖሊሲታት፡ ሓደ ካብቶም ቀንዲ ጠንቂታት ናይዚ ሕጂ ክውን ኮይኑ ዘሎ ዓለማዊን ዞባዊን ቅልውላዎት እዮ። ዞባ ቀርኒ-አፍሪቃ ኸኣ ሓደ ካብ ህያው አብነታት።

ገለ ካብ ቀንዲ ሳዕቤናት ናይዚ ዝምቡዕ ፖሊሲታት፦

- (1) ግህሰት ልዑላውነትን ናጽነትን ሃገራትን ህዝቢታትን፡
- (2) ርግጸት አህጉራዊ ሕጊታት፡
- (3) አብ ውሽጣዊ ጉዳያት ካልኣት ምትእትታው፡
- (4) ሞጎት ሓይሊን ምጉጣጥን ምንጋስ፡
- (5) ዝተፈላለዩ ዓለማዊን ዞባዊን ውድባት / ውዳቦታት አልሚስካ፡ ናብ መጋበርያ ዕብላላ ምቕያር፡
- (6) ቅልውላትን ግጭታትን ምትፍናናትን፡ እናሳወርካ ምምሕዳር፡
- (7) ኩነተ-እምሮን ባህሊን፡ ጠቅን. . . ኩንን. . . አግድ. . . ቅጻዕ፡ ምስፋን፡ ወዘተ. . . ወዘተ'ዮ።

እዚ ዝምቡዕ ዓለማዊ ፖሊሲታት፡ ምስ ካልኣት ዞባዊ-ያንን ዘቤታው-ያንን፡ ዝምቡዓት ፖሊሲታት ኤትኒካዊ ምትፍናንን ኮራፕሽንን፡ ጥሩፍነትን ሽበራን ተጠናኒጉዎ፡ አብ ቀርኒ አፍሪቃ ብጥቕልሉ ይኹን ሃገር-ብሃገር አኸቲሉዎ ዘሎ ዕንወትን ዘኸሰሮ ዕድላትን፡ ዘርዘርካ ብጭብጢታት ዝንገር ተመኩሮ እዮ። ቀዳማዊ ሓላፍነት ናይቲ መአረምታ ኸኣ፡ ናይተን ሃገራት ብተናጻልን ብእኩብን ስለዝኹኑ፡ ብዘይ ግዳማዊ ምትእትታዎት፡ ሓድሽ ዞባዊ መርሐ-ጎደና ምንዳፍ ይሓትት። መንግስቲ ኤርትራ፡ ወድዓዊ ገምጋማቱ

ብጭብጧታት ኣነጺሩ፡ ምስ ዝተፈላለዩ ካልእ ግዳማዊ ረጅሒታት ኣዛሚዱ፡ ናይ ምምሕዳራት ኣመሪካ ፖሊሲታት ጽልዋ ብፍሉይ ኣብ ግምት ኣእትዩ፡ ከም ተበግሶ “ንጡፍ ጽምዶ” ምምሕዳር ትራምፕ፡ ናይ ዝቐድምዎ ሰለስተ ምምሕዳራት ዝምቡዕ ፖሊሲታት ጭቡጥ ተርእዮታት፡ ምስ ታሪኻዊ ድሕረ-ባይታ ፖሊሲታት ኣመሪካ ዘጠቓለለ ምሉእ ሰነድ፡ ምስ ምሕጽንታ መኣረምታ ኣቕሪቡ ምንባሩ፡ ነዚ ሕጂ ከም መዘኻኸሪ ዝወሃብ ዘሎ መግለጺ፡ ድግማ ጥራይዩ ዝገብር። ከም መቐጸልታ ናይቲ “ንጡፍ ጽምዶ”፡ ወጻኢ ካብ ኣግላሲ (diversion) ህቀናታትን ብይናትን፡ ምምሕዳር ባይደን እውን፡ ኣብ ቀርኒ-ኣፍሪቃ ንዝህሉ ኣጠማምታ፡ እቲ ዝድለ መኣረምታ ክገብር ምሕጽንታኡ የቕርብ።

ሚኒስትሪ ጉዳያት ወጻኢ

ኣስመራ 30 ሚያዝ